

Крамар Наталія Ігорівна
студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Булавинець Вікторія Михайлівна
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ТНЕУ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ В ДОХОДАХ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

В сучасних умовах фінансові можливості місцевого самоврядування, рівень реалізації бюджетних прав місцевої влади та якість надання цієї владою послуг, у першу чергу, залежать від дохідної бази місцевих бюджетів. І хоча у місцевих бюджетах України акумулюються значні фінансові ресурси, однак їх абсолютна величина все ще не дозволяє місцевим органам влади та управління в повному обсязі та повноцінно виконувати покладені на них зобов'язання. Тож, зважаючи на процеси децентралізації, які відбуваються нині в Україні, проаналізуємо динаміку надходжень загальнодержавних податків і зборів до місцевих бюджетів України.

Основним бюджетоутворюючим податком у місцевих бюджетах України продовжує залишатися податок на доходи фізичних осіб (рис. 1), питома вага якого у загальній сумі надходжень місцевих бюджетів є досить значною.

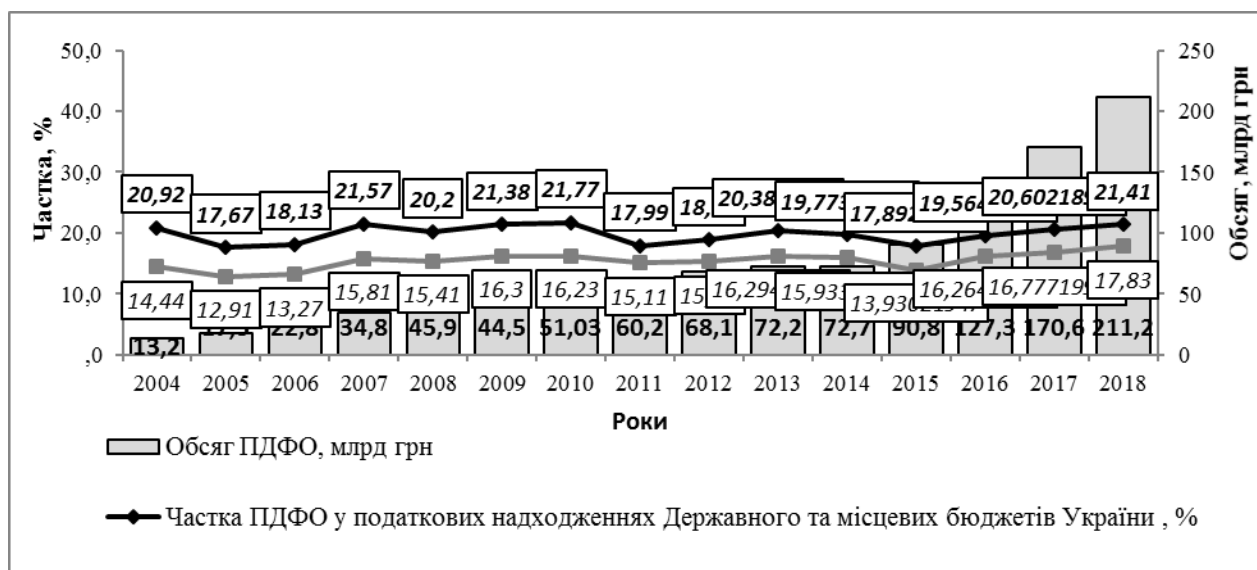

Рис. 1. Динаміка обсягу та частки ПДФО у податкових надходженнях Державного і місцевих бюджетів України

у 2004–2018 рр.*

*Складено автором на основі [1].

У сучасних вітчизняних реаліях досить проблемним і одночасно доволі важливим у процесі оптимізації податкових надходжень є розподіл податку на доходи фізичних осіб між державним та місцевими бюджетами України. Адже зрозуміло, що тут перетинаються, з однієї сторони, інтереси держави, а з іншої - місцевих громад. Хоча заради справедливості необхідно зазначити, що держава йде назустріч місцевим громадам, які формують свої бюджети. Так, частка ПДФО, який зараховується до державного бюджету, має тенденцію до зниження – з 95,2% у 2004 р. до 65,4% у 2018 р. І, навпаки, частка ПДФО, який зараховується до місцевих бюджетів, має тенденцію до збільшення – з 4,8% до 34,6% у 2018 р. (рис. 2). Це, безумовно, викликано процесами фінансової децентралізації, які зараз активно проходять в Україні.

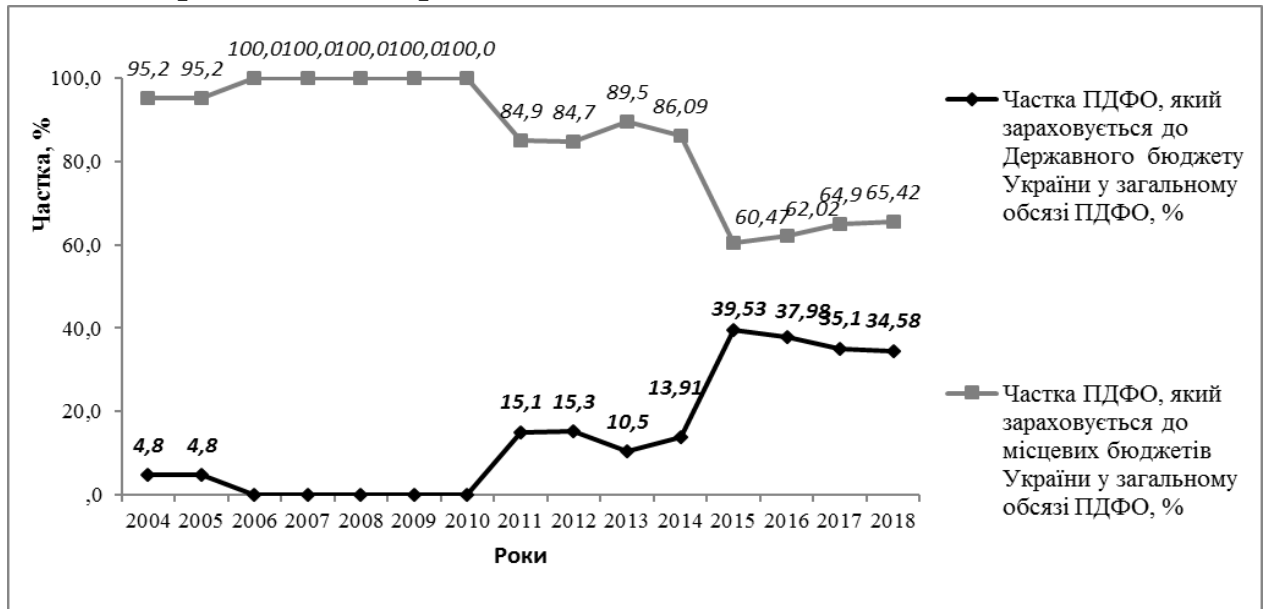

Рис. 2. Розподіл податку на доходи фізичних осіб між державним та місцевими бюджетами України у 2004–2018 рр., %*

*Складено автором на основі [1].

Нормативи зарахування основних загальнодержавних податків та зборів до місцевих бюджетів України у 2019 р. подані у таблиці 1.

Важливо також наголосити, що, починаючи з 2015 р., новим джерелом податкових надходжень до місцевих бюджетів України став акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, питома вага якого коливається в межах від

7,8% у 2015 р. до 2,5% у 2018 р.

Таблиця 1

Нормативи зарахування загальнодержавних податків та зборів до загального фонду місцевих бюджетів України у 2019 р., %*

Назва податку	Бюджет м. Києва	Обласні бюджети	Бюджети міст обл. значення	Бюджети ОТГ	Районні бюджети	Бюджети міст район значення	Селищні і сільські бюджети
ПДФО	40	15	60	60	60	-	-
Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	100	100	100	100	100	100	100
Рентна плата за спец. використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування	37	-	37	37	37	-	-
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім: рядок 3)	100	-	100	100	-	100	100
Рентна плата за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення)	45	45	-	-	-	-	-
Рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення	100	-	100	100	-	100	100
Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місц. значення	100	-	100	100	-	100	100
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання підакцизних товарів	100	-	100	100	-	100	100
Частина акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального	13,44	-	13,44	13,44	-	13,44	13,44

*Складено автором на основі [2, с. 4-5].

Таким чином, можемо стверджувати, що в сучасних вітчизняних реаліях саме загальнодержавні податки і збори продовжують формувати

левову частку у структурі податкових надходжень до місцевих бюджетів України (а не місцеві податки, як це має місце у світовій практиці). Відтак, допоки місцеві бюджети будуть формуватися значною мірою за рахунок загальнодержавних податків і зборів, проблеми подолання залежності таких бюджетів від допомоги із державного будуть залишатися актуальними ще упродовж тривалого часу.

Література:

1. Звіт про виконання Державного та Зведеного бюджетів України у 2004-2018 роках. URL: <http://treasury.gov.ua/ua/file-storage/ricna-zvitnis> (дата зверення: 10.04.2020).
2. Джерела доходів місцевих бюджетів – 2019 : Національний проект «Децентралізація» / Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. К, 2019. 16 с.

Крисько Іванна Володимирівна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к. е. н., доцент Коваль С. Л.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Кредитна поведінка домогосподарств є одним із дієвих механізмів ринкової економіки, що дозволяє залучати кошти громадян в активний економічний обіг і стимулювати їхню споживчу активність. Водночас для домогосподарств кредитування є дієвим механізмом покращення їх життєвого рівня та зміни стандартів життя. Саме тому, дослідження кредитної поведінки домогосподарств є особливо актуальним.

Кредитна поведінка домогосподарств – це діяльність, спрямована на залучення тимчасово вільних коштів інших суб'єктів: інституцій фінансового ринку, підприємств, інших домогосподарств на умовах поверненості, строковості та як правило, платності і забезпеченості [1, с. 10].

До інституцій фінансового ринку, які здійснюють кредитування домогосподарств належать комерційні банки, ломбарди, кредитні спілки,